

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeaminen rauhoitettujen eliölajien rauhoitussäännöistä

1 Asia

Jokihelmisimpukan (*Margaritifera margaritifera*), kiiltosirppisammalen (*Hamatocaulis vernicosus*), lapinsirppisammalen (*Hamatocaulis lapponicus*), korpichohtosammalen *Herzogiella turfacea*) ja isonuijasammalen (*Meesia longiseta*) rauhoitusmääräyksistä poikkeamista koskeva luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeuslupa Lapin maakunnan alueella.

2 Hakija

Lapin elinvoimakeskus / Ympäristöyksikkö

3 Vireilletulo

25.2.2026

4 Hakemus

Hakemuksen kohde

Lapin elinvoimakeskuksen ympäristöyksikkö hakee Lupa- ja valvontavirastolta luonnonsuojelulain 83 §:n mukaista lupaa poiketa luonnonsuojelulain 70 §:n rauhoitussäännöksistä, jotka koskevat rauhoitettua jokihelmisimpukkaa (*Margaritifera margaritifera*), eli raakkua sekä luonnonsuojelulain 74 §:n rauhoitussäännöksistä, jotka koskevat seuraavia rauhoitettuja sammallajeja: kiiltosirppisammal (*Hamatocaulis vernicosus*), lapinsirppisammal (*Hamatocaulis lapponicus*), korpichohtosammal *Herzogiella turfacea*) ja isonuijasammal (*Meesia longiseta*). Poikkeamista haetaan kartoitus- ja seurantatarkoitukseen.

Hakija ja toimenpiteiden tarkoitus

Lupaa haetaan seuraaville henkilöille sekä edellä mainittujen sammallajien että jokihelmisimpukan osalta:

████████████████████

████████████████

████████████████████

████████████████

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Lupaa haetaan seuraaville henkilöille vain jokihelmisimpukan osalta:

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Kartoitus ja seuranta on tarpeen, jotta voidaan suunnitella ja toteuttaa uhanalaisten lajien hoitotoimia sekä suunnitella ja toteuttaa kunnostamistoimia mm. Helmi-ohjelman mukaisissa elinympäristöissä. Lisäksi ympäristöyksikkö tekee yhteistyötä mm. liikennevastuualueen kanssa siltahankkeiden suunnittelussa. On kustannustehokasta, että alueella liikkuva inventoija pystyy tarpeen vaatiessa määrittämään ja varmistamaan havaitsemastaan lajista tai tarkistamaan tehdyn yleisöhavainnon.

Kunnostettavia maastokohteita ei voida käytännön syistä tarkasti yksilöidä etukäteen. Lisäksi ennakoimattomia tarkistustarpeita voi tulla mm. kansalaishavaintoihin liittyen. Tämän vuoksi lupaa haetaan koko maakunnan alueella. Kartoituksia ja seurantoja tehdään pääsääntöisesti yksityismailla tai valtion mailla suojelualueiden ulkopuolella. Mikäli tarve on toimia luonnonsuojelualueilla, haetaan niille erikseen tarvittavat tutkimusluvut.

Rauhoitettuja lajeja koskevat toimenpiteet

Kasvien osalta maastoinventointien ja seurantojen yhteydessä on tarve kerätä toisinaan näytteitä sammallajin tunnistamisen varmistamiseksi. Mikäli maastossa on epäily suojellusta tai uhanalaisesta sammallajista, tarvitaan näyte paitsi tarkempaa määrittystä varten, myös myöhempää määrittymisen tarkistusta varten. Kerättävän näytteen koko vaihtelee muutamista versoista noin nyrkin kokoiseen. Näytteen keruulla ei ole tarkoitus vaarantaa yksittäisenkään esiintymän elinvoimaisuutta, vaan näytekoko suhteutetaan esiintymän laajuuteen. Kerätyt näytteet mikroskopoidaan maastokauden jälkeen ja toimitetaan Oulun yliopiston kasvimuseoon tallennettavaksi museon kokoelmiin museolta saatavaa ohjeistusta noudattaen. Tulokset tallennetaan Lajitietokeskuksen laji.fi -järjestelmään joko kotkalomakkeen kautta tai suoraan järjestelmään tallentaen.

Jokihelmisimpukan osalta lupaa haetaan simpukan käsittelyyn. Toisinaan lajin varmistaminen edellyttää simpukan käsittelyä, jotta sen saa esimerkiksi valokuvattua oikeassa asennossa sivulta päin. Lisäksi simpukkapopulaation tilan selvitykset edellyttävät simpukoiden pituuden mittaamista. Tällä hakemuksella haetaan lupaa myös simpukoiden käsittelyyn yksilön mittaamista varten populaation tilan selvitysten avustavissa tehtävissä työskentelyn mahdollistamiseksi. Simpukoita käsitellään vain, mikäli tunnistaminen ja lajin varmistamisen dokumentointi ei ole muutoin mahdollista (esim. vesikiikarin läpi valokuvattuna). Simpukoita käsiteltäessä ja mitattaessa ne nostetaan vain siksi ajaksi

maalle, että tarvittava pituuden mittausta ja valokuvaaminen saadaan tehtyä, ja palautetaan sen jälkeen välittömästi niin lähelle nostopaikkaa kuin mahdollista. Simpukat eivät vahingoitu lyhytaikaisesta vedestä pois nostamisesta. Vesistöissä liikutaan muutoinkin varoen ja vesistön pohjaa mahdollisimman vähän vaurioittaen.

5 Säännökset, joita hakemus koskee

Jokihelmisimpukka, kiiltosirppisammal, lapinsirppisammal, korpichohtosammal ja isonuijasammal ovat luonnonsuojelulain 69.2 §:ssä tarkoitettuja, luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 6 §:n mukaisesti rauhoitettuja eliölajeja, jotka on listattu asetuksen liitteissä 1 (jokihelmisimpukka) ja 3 (sammalet).

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kiellettyä on rauhoitetun eläimen tahallinen pyydystäminen, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana tai muutoin niiden elämänsyklinin kannalta tärkeillä paikoilla.

Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan rauhoitettua kasvilajia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää.

Lupa- ja valvontavirasto voi luonnonsuojelulain 83 § mukaan myöntää luvan poiketa em. kiellosta, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Luonnonsuojelulain 34 § mukaan Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontoarvojen merkittävä heikentäminen on kielletty.

6 Lupa- ja valvontaviraston päätös

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle luvan poiketa jokihelmisimpukkaa, kiiltosirppisammalta, lapinsirppisammalta, korpichohtosammalta ja isonuijasammalta koskevista luonnonsuojelulain 70 §:n ja 74 §:n mukaisista kielloista hakemuksen mukaisesti seuraavin ehdoin:

1. Lupa on voimassa 31.12.2030 asti.
2. Lupa koskee Lapin maakuntaa.
3. Luvanmukaisia toimenpiteitä voivat tehdä hakemuksessa ilmoitetut henkilöt työtai virkasuhteessa Lapin elinvoimakeskukseen.
4. Luvan mukaisia toimenpiteitä tehtäessä tämä lupa on pidettävä mukana (esim. puhelimesta) ja pyydyttäessä esitettävä.
5. Lupaa oikeuttaa raakkujen nostamiseen uomasta ainoastaan tunnistusta ja mittauksia varten. Pyydytetyt simpukoita on käsiteltävä niin, ettei niiden hengissä säilymistä vaaranneta. Pyydytetyt simpukat on palautettava niiden pyydyttämispaikalle mahdollisimman nopeasti tunnistuksen ja mittauksen jälkeen.

6. Sammallajeista kerättävät näytemäärät tulee suhteuttaa esiintymien kokoon: keruu ei saa vaikuttaa lajin suotuisaan suojelutasoon tai paikallispopulaation elinkelpoisuuteen. Mikäli kyseessä on aiemmin tuntematon havaintopaikka ja lajia esiintyy paikalla riittävästi, tulee näyte kerätä siten, että saadaan museon pitkäaikaisiin kokoelmiin soveltuva näyte.
7. Kartoituksissa tehdyt havainnot rahoitettujen lajien yksilöistä tai esiintymistä tulee tallentaa ULJAS-tietojärjestelmään tai Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi -tietojärjestelmään.
8. Rauhoitettujen kasvilajien näytteet tulee luovuttaa määrittämisen jälkeen Oulun yliopiston kasvimuseoon tai Luonnontieteellisen keskusmuseon kasvitieteen yksikköön asianmukaisine näytetietoineen.
9. Hakija vastaa tarvittavien lupien hakemisesta muilta viranomaisilta ja tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajaan.
10. Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat ovat tietoisia tämän luvan sisällöstä.
11. Lupa- ja valvontavirasto valvoo tämän luvan noudattamista ja voi tarvittaessa tehdä maastokäyntejä.
12. Luvan käytöstä on raportoitava Lupa- ja valvontavirastolle vuosittain 31.12. mennessä. Raportti toimitetaan viraston kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo@lv.fi tämän päätöksen asiatunnuksella varustettuna.

6.1 Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulaissa määritellyt poikkeuslupan myöntämisen perusteet ja poikkeuslupa voidaan myöntää.

Jokihelmisimpukka on luonnonsuojelulain 69 §:n 2 momentin ja luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) perusteella rauhoitettu eliölaji, joka on asetuksella määritetty uhanalaiseksi ja erityisesti suojeltavaksi. Lajin yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, yksilöiden eri kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä yksilöiden häiritseminen on luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kielletty.

Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että poikkeamislupahakemuksen mukaiset toimet edistävät jokihelmisimpukan tutkimusta ja seurantaa. Jokihelmisimpukan populaatioiden tilan tutkiminen on myös osa ympäristöministeriössä vuonna 2021 valmistunutta jokihelmisimpukan suojelun strategiaa ja toimenpidesuunnitelmaa.

Sammallajien osalta Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että tehtävät esiintymäkartoitukset edellyttävät luotettavaa lajinmäärittystä. Lisäksi tietoja voidaan hyödyntää muussa maankäyttöön liittyvässä suunnittelussa, lupamenettelyissä tai ympäristövaikutusten arvioinneissa. Luotettava lajinmäärittäminen on siten lajien suojelutavoitteiden ja

luonnonsuojelulain noudattamisen kuin myös maanomistajien oikeusturvan kannalta välttämätöntä.

Vaikutus suotuisaan suojelutasoon

Eliölajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään eikä sen luontainen levinneisyysalue supistu. Suotuisaa suojelutasoa tarkastellaan paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla.

Lupa- ja valvontaviraston katsoo, että hakemuksen mukaisesti toteutettuna simpukoiden pyydystys ja käsittely ei vahingoita simpukkayksilöitä. Toimenpiteiden jälkeen simpukat palautetaan kiinniottopaikalle. Yksilöiden pyydystämällä ja siirtämisellä ei näin ollen ole vaikutusta lajin suotuisalle suojelutasolle.

Sammallajien osalta Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että luvan mukainen toiminta ei vaaranna rauhoitettujen kasvien suotuisaa suojelutasoa Suomessa, Lapin maakunnassa tai paikallisesti, koska esiintymien elinvoimaisuutta ei saa vaarantaa näytteenotolla.

Luvan mukainen toiminta ei vaaranna esiintymien säilymistä myöskään Natura-alueilla, eikä näin ollen ole riskiä sille, että Natura-alueen suojeluperusteisiin aiheutuisi merkittävää heikentymistä. Esiintymien sijainnin ja tilan tunteminen tukee lajien suojelun turvaamista.

Poikkeamista haetaan Lapin elinvoimakeskuksen tuleviin hankkeisiin, jotka sijoittuvat viraston toiminta-alueelle. Osa mahdollisista kartoitus- ja seurantakohteista varmistuu vasta myöhemmin. Täten on perusteltua myöntää poikkeamislupa kattamaan koko maakuntaa.

6.2 Päätöksen täytäntöönpano

Tämä päätös on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 122 §:n mukaisesti pantava välittömästi täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Lupa myönnetään luonnonsuojelua edistävään kartoitustarkoitukseen, jonka voidaan katsoa edistävän yleistä etua. Tarkoituksen toteutuminen hakemuksen mukaisesti edellyttää luvan välitöntä täytäntöönpanoa. Päätöksen täytäntöönpanoa ei näin ollen voida yleisen edun vuoksi lykätä.

7 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 70 §, 74 §, 83 §, 121 §

Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 6 §, liitteet 1 ja 3

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuonna 2026 (1177/2025)

8 Asian käsittelijät

Asian on esitellyt ylitarkastaja Maija Mäkelä ja ratkaissut luonnonsuojeluasiantuntija Marja Hyvärinen. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

9 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

10 Käsittelymaksu

Maksutta. Valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuodelle 2026 antaman asetuksen (1177/2025) mukaan luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

11 Päätöksestä tiedottaminen

Liitteet

Valitusosoitus

Jakelu

Lupa- ja valvontavirasto julkaisee päätöksen luonnonsuojelulain 121 §:n mukaisesti internetsivuillaan.

sähköpostitse:

Lapin elinvoimakeskus / [REDACTED] (hakija)

Tiedoksi

sähköpostitse:

Ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Kunnat Lapin maakunnan alueella.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/60506/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/60506/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäkelä Maija 05.06.2026 13:02

Ratkaisija Hyvärinen Marja C 05.06.2026 13:07